

Komuniké

předsedy Nejvyššího kontrolního úřadu Slovenské republiky

a

prezidenta Účetního dvora Slovenské republiky

a

a prezidenta Nejvyššího kontrolního úřadu, Česká republika

a

prezidenta rakouského Účetního dvora

**o výsledcích Koordinované kontroly ochrany ovzduší a ozónové
vrstvy a plnění závazků vyplývajících ze souvisejících
mezinárodních dohod**

2008

Preambule

Nejvyšší kontrolní instituce Slovenské republiky, Slovinské republiky, České republiky a Rakouské republiky předkládají v rámci problematiky oblasti ochrany ovzduší a ozónové vrstvy a oblasti klimatických změn kompetentním národním a mezinárodním orgánům a institucím i široké veřejnosti výsledky Koordinované kontroly ochrany ovzduší a ozónové vrstvy a plnění závazků vyplývajících ze souvisejících mezinárodních dohod.

I.

Úvod

Znečištění ovzduší má negativní vliv na lidskou populaci a životní prostředí i za hranicemi států, které znečištění způsobují, proto je v zájmu řešení tohoto problému potřebná mezinárodní spolupráce. Úmluva o dálkovém znečišťování ovzduší přesahujícím hranice států je v platnosti od roku 1984 a je užitečným nástrojem při snižování emisí. Je zaměřená na snižování emisí znečišťujících látek, přičemž bere v úvahu technické a ekonomické možnosti a vliv na životní prostředí s cílem snížení znečištění životního prostředí přesahujícího hranice států. Na Úmluvu navazuje osm protokolů, které se zaměřují na sledování a hodnocení znečišťujících látek přesahujících hranice států, snižování emisí oxidů síry a dusíku, těkavých organických látek, těžkých kovů a persistentních organických látek. Ochrana ozónové vrstvy není účinná bez aktivní spolupráce všech zemí, které se podílejí na jejím poškozování. Montrealský protokol o látkách, které poškozují ozónovou vrstvu a všechny jeho dodatky zmírňují poškozování ozónové vrstvy. Klimatické změny, které mohou být způsobené zvyšujícími se emisemi skleníkových plynů, jsou jednou z nejzávažnějších světových hrozeb, kterým musí lidstvo čelit. Mezinárodní společenství se snaží najít způsob jak zmírnit klimatické změny už víc než desetiletí. Hlavní dohodou týkající se této problematiky je Rámcová úmluva OSN o změně klimatu a Kjótský protokol k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu. Tyto dokumenty vytvářejí nástroje pro boj proti klimatickým změnám a jsou využívány státy po celém světě.

Všechny výše zmíněné dohody byly transponovány do evropské legislativy.

Úzká spolupráce mezi nejvyššími kontrolními institucemi (NKI) je tedy potřebná pro komplexní hodnocení opatření, která byla přijata pro řešení uvedených problémů na mezinárodní úrovni.

II.

Společné předměty kontroly

Vzhledem k rozsahu problematiky dodržování všeobecně závazných právních předpisů při využívání finančních prostředků na ochranu ovzduší a ozónové vrstvy a realizaci opatření týkajících se zabezpečení plnění mezinárodních závazků v oblasti ochrany ovzduší, klimatu a ozónové vrstvy v souladu s výše zmíněnými mezinárodními dohodami, protokoly a dalšími nařízeními a směrnicemi EÚ, byly dohodnuty následující společné předměty kontroly:

- plnění mezinárodních dohod – dosahování limitů a cílů
- implementace do národních podmínek - systém zodpovědnosti a závazků, opatření, legislativa, národní strategie a akční programy
- systém obchodování s emisemi
- systém financování

III.

Rozdílné přístupy zúčastněných NKI

Rozdílné právní postavení a rozdílné kontrolní přístupy Nejvyššího kontrolního úřadu Slovenské republiky (NKÚ SR), Účetního dvora Slovinské republiky, Nejvyššího kontrolního úřadu, Česká republika (NKÚ, ČR) a rakouského Účetního dvora byly důvodem širokého rámce vykonané kontroly dodržování a plnění všech přijatých mezinárodních dohod a s nimi souvisejících protokolů v oblasti ochrany ovzduší a ozónové vrstvy.

Rozdíly se projevily zejména při stanovení předmětu kontroly, rozsahu zaměření kontroly, ale i ve vymezení kontrolovaného období a ve výběru kontrolovaných osob.

NKÚ SR provedl kontrolu hospodaření s finančními prostředky vynaloženými na ochranu ovzduší a ozónové vrstvy a na kontrolu implementace závazků vyplývajících z mezinárodních dohod v této oblasti. V rámci kontroly bylo prověřeno i plnění závazků Slovenským hydrometeorologickým ústavem při realizaci úloh v oblasti sledování a měření kvality ovzduší a limitních hodnot znečištění ovzduší, ozónu a emisí skleníkových plynů. Součástí kontroly bylo i dodržování stanovených podmínek při poskytování podpory na ochranu ovzduší a ozónové vrstvy a při jejím využívání vybranými příjemci podpory. Kontrolovaným obdobím byla léta 2005 a 2006.

Účetní dvůr Slovinské republiky se při kontrole zaměřil na ochranu ovzduší a opatření přijatá na snížení emisí důležitých znečišťujících látek v ovzduší, na snižování emisí látek poškozujících ozónovou vrstvu a také na ochranu ozónové vrstvy. Dále se zabýval opatřeními přijatými za účelem zmírňování následků klimatických změn. Kontrolovaným obdobím byla léta 2005 a 2006.

NKÚ, ČR provedl kontrolu hospodaření s finančními prostředky vybranými a využitými v oblasti ochrany ovzduší. Kontrolovaným obdobím byla léta 2003 až 2006. NKÚ, ČR se zaměřil i na kontrolu využívání finančních prostředků na podporu ochrany ovzduší u příjemců finanční podpory ze Státního fondu životního prostředí.

Rakouský Účetní dvůr se zaměřil na kontrolu plnění závazků Kjótského protokolu, tj. problematiku klimatických změn, a na systém obchodování s emisemi. Kontrolovaným obdobím byla léta 2002 až 2007.

IV.

Společné kontrolní závěry a doporučení

Kontroly vykonané zúčastněnými NKI potvrdily, že závazky vyplývající z mezinárodních dohod týkajících se ochrany ovzduší a ozónové vrstvy byly v podstatě splněny, kromě Směrnice Rady 96/62/ES o posuzování a řízení kvality vnějšího ovzduší a souvisejících nařízení. Na území České republiky, Slovenské republiky a Slovinské republiky bylo měřením zjištěno překročení limitních hodnot určitých znečišťujících látek, konkrétně prachových částic PM 10.

Slovenská republika a Česká republika plní závazky vyplývající z Kjótského protokolu. Obě země se zavázaly snížit emise skleníkových plynů o 8 % v porovnání s rokem 1990 v období 2008-2012, což je průběžně plněno a jsou vytvořeny podmínky i pro budoucí dosahování závazků.

Slovinská republika se v období 2008-2012 zavázala snížit emise skleníkových plynů o 8 % v porovnání s rokem 1986. Nedostatky byly zjištěny při vytváření komplexní politiky v oblasti klimatických změn ve Slovinsku. Principy snižování emisí skleníkových plynů nebyly zapracovány do klíčových sektorových politik (např. zemědělství, doprava, energetika). Účetní dvůr Slovinské republiky doporučil vytvoření zodpovědného orgánu na vládní úrovni, který by zabezpečoval tvorbu komplexní politiky klimatických změn a průběžně realizoval sektorová opatření.

Rakouská republika se zavázala snížit emise skleníkových plynů o 13 % v porovnání s rokem 1990. Podle průběžných zjištění nebude kvůli vývoji emisí v sektoru domácnosti, průmysl a doprava kjótského závazku pravděpodobně dosaženo. Rakouský Účetní dvůr doporučil přijetí opatření s cílem splnit závazky Kjótského protokolu v období 2008-2012, stejně jako závazky pro období po roce 2012. První období národního systému obchodování s emisními povolenkami neprokázalo výrazný přínos pro životní prostředí, ale umožnilo účastníkům systému dobře se připravit pro druhé období.

Kontrolní zjištění byla uvedena v jednotlivých národních kontrolních zprávách. Zprávy spolu s návrhem na přijetí opatření byly předloženy příslušným ministerstvům a

zákonodárným orgánům zúčastněných zemí. Zkrácené verze zpráv o výsledcích kontrol vykonaných jednotlivými NKI jsou obsaženy v přílohách tohoto komuniké.

Hlavní doporučení zúčastněných NKI:

- měla by být vypracována opatření pro plnění směrnic o posuzování a řízení kvality ovzduší
- zodpovědnými orgány by měla být pravidelně kontrolována implementace opatření přijatých pro plnění cílů a závazků v souvislosti s mezinárodními normami upravujícími ochranu ovzduší a ozónové vrstvy
- všechny sektory zahrnuté do mapování programů a projektů, pro které byly vyčleněny finanční prostředky, by měly úzce spolupracovat
- národní opatření pro snižování emisí skleníkových plynů musí mít prioritu před mezinárodním emisním obchodováním v systému flexibilních kjótských mechanismů
- je třeba harmonizovat alokační proces na evropské úrovni
- národní systémy obchodování s emisními povolenkami by měly brát v úvahu stupeň vyspělosti a energetickou efektivnost jednotlivých provozovatelů během alokačního procesu

V.

Závěrečná ustanovení

Koordinovaná kontrola potvrdila prospěšnost spolupráce NKI v oblasti kontroly životního prostředí a prokázala důležitost výměny zkušeností a poznatků v této oblasti v souladu s cíli a principy mezinárodní spolupráce NKI. Umožnila zúčastněným NKI porovnat rozličné přístupy dosahování mezinárodních závazků čtyř sousedních zemí. Závěry této koordinované kontroly zkvalitňují výsledky práce zúčastněných NKI na národní úrovni zvýšením informovanosti při podávání národních zpráv a pro osoby zmocněné vydávat rozhodnutí.

Komuniké společně s přílohami bylo předáno pracovním skupinám INTOSAI a EUROSAI pro kontrolu životního prostředí a bude podkladem pro diskusi na mezinárodní úrovni. Komuniké společně s přílohami je zároveň zveřejněno na webových stránkách zúčastněných NKI a je dostupné široké veřejnosti.